

Helsinki

**Helsingin
työväenopisto**

Taiteen perusopetuksen laaja oppimäärä aikuisille

Käsityön opetussuunnitelma

Taiteen perusopetuksen laaja oppimäärä aikuisille

Käsityön opetussuunnitelma

Kirsti Soukka ja Tupu Mentu

HELSINGIN TYÖVÄENOPISTO

HELSINGIN KAUPUNKI | KASVATUS JA KOULUTUS

Hyväksytty 12.6.2018

Teos- ja kuvaajatiedot:

kansi Inger Dahlgren, kuva Kirsti Soukka

s. 6 Emma London, kuva Päivi Puustinen

s. 7 teos ja kuva Päivi Puustinen

s. 9 kuva Sakari Mentu

s. 10 kuva Tupu Mentu

s. 12 kuva Virpi Vesanen-Laukkanen

s. 14 Liisa Mahlamäki, kuva Kirsti Soukka

s. 18 ja 19 Katja Salmi, kuva Kirsti Soukka

s. 20 Heidi Halm, kuva Kirsti Soukka

s. 21 Inger Dahlgren, kuva Tupu Mentu

Sisällysluettelo

1. Johdanto	4
2. Helsingin työväenopiston toimintakulttuuri	5
2.1 Helsingin työväenopiston toiminta-ajatus	5
2.2. Helsingin työväenopiston arvot ja oppimiskäsitys	6
2.3. Oppimisympäristö ja työtavat	7
3. Laajan oppimäärän opetuksen rakenne ja laajuus	8
4. Opetuksen yleiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt	9
5. Perusopintojen opintokokonaisuudet	11
5.1. Orientaatio 2 op	11
5.2 Taidot ja muotoilu 15 op	11
5.3. Ympäristö ja kulttuuri 4 op	11
5.4. Ilmiöt ja innovatiivisuus 4 op	11
5.5. Valinnaiset opinnot 5 op	12
6. Syventävien opintojen opintokokonaisuudet	13
6.1. Orientaatio 1 op	13
6.2 Taidot ja muotoilu 9 op	13
6.3. Ympäristö ja kulttuuri 3 op	13
6.4. Ilmiöt ja innovatiivisuus 3 op	13
6.5. Valinnaiset opinnot 3 op	14
7. Oppimisen arviointi	15
7.1. Perusopintojen arvioinnin kriteerit	15
7.1.1. Taidot ja muotoilu	15
7.1.2. Ympäristö ja kulttuuri	15
7.1.3. Ilmiöt ja innovatiivisuus	16
7.2. Syventävien opintojen arvioinnin kriteerit	16
7.2.1. Taidot ja muotoilu	16
7.2.2. Ympäristö ja kulttuuri	16
7.2.3. Ilmiöt ja innovatiivisuus	16
7.3. Todistus	16
8. Oppimäärän yksilöllistäminen	17
8.1. Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksi lukeminen	17
9. Opiskelijaksi ottamisen periaatteet ja ryhmäkoko	18
10. Opiskelu aika	19
11. Yhteistyö muiden tahojen kanssa	20
12. Toiminnan jatkuva kehittäminen	21

1. Johdanto

Helsingin työväenopistossa on järjestetty käsityön taiteen perusopetusta sen alusta alkaen, vuodesta 1994. Vuoden 2002 opetussuunnitelman myötä siirryttiin aikuisopiskelijoille soveltuvaan taiteen perusopetuksen laajaan oppimäärään. Nyt on vuorossa kolmas opetussuunnitelma, joka on osa valtakunnallisella tasolla tehtävää koulutusjärjestelmien opetussuunnitelmien uudistamista.

Koulutuksen järjestäjän tulee Opetushallituksen määräyksen mukaan laatia ja hyväksyä Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteiden määrääksiä noudattaen opetussuunnitelma kullekin taiteen alalle, jolla se antaa opetusta. Opetussuunnitelman perusteet (määräys OPH-2068-2017) julkaistiin 20.9.2017 ja uudet opetussuunnitelmat otetaan käyttöön 1.8.2018 lukien. Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opetus järjestetään taiteen perusopetuksesta annetun lain mukaisesti: laki (633/1998) ja asetus (813/1998). Helsingin työväenopiston opetussuunnitelman hyväksyy Helsingin kasvatus ja koulutuslautakunnan suomenkielinen jaosto.

Oppilaitoksen opetussuunnitelmassa tarkennetaan ja täsmennetään valtakunnallisen opetussuunnitelman soveltuvuus paikalliselle tasolle. Opetussuunnitelmassa otetaan huomioon aikuisopiskelijoiden tavoitteet, taiteenalan traditio ja paikallinen kulttuuriperintö, taiteenalan kansalliset ja kansainväliset muutokset, työelämän ja ammatillisuuden vaatimukset. Paikallises-

sa opetussuunnitelmassa tulee korostua oppilaitoksen ja sen toimintaympäristön omaleimaisuus. Koulutuksen järjestäjä seuraa ja arvioi opetussuunnitelman toteutusta sitä edelleen kehittämällä.

Helsingin työväenopisto on Helsingin kaupungin ylläpitämä oppilaitos, jonka toimintaa säätelee laki vapaasta sivistystyöstä (21.8.1998/632; osin muutettu 29.12.2009/1765). Laki määrittelee kansalaisopistot paikallisiin ja alueellisiin sivistystarpeisiin pohjautuviksi oppilaitoksiksi, jotka tarjoavat mahdollisuuksia omaehtoiselle oppimiselle ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseksi. Helsingin työväenopiston yleisessä opetussuunnitelmassa todetaan, että opisto voi järjestää taiteen perusopetusta aikuisille. Taiteen perusopetus laajentaa ja syventää opiskelijoiden käsityön harrastusmahdollisuuksia ja tarjoaa mahdollisuuksia täydentää ammatillisia valmiuksia. Taiteen perusopetuksen käsityön opetussuunnitelma täydentää osaltaan elinikäisen oppimisen tavoitetta kaupungin Kasvatus- ja koulutus-toimialan sisällä.

Opetussuunnitelman ovat laatineet taiteen perusopetuksen käsityön opintokokonaisuudesta vastaavat suunnittelijaopettajat Kirsti Soukka ja Tupu Mentu yhteistyössä Espoon työväenopiston (Omnia koulutus) ja Vanajaveden opiston sekä Helsingin työväenopiston johdon kanssa. Myös opintonsa päättäneiden opiskelijoiden näkemyksiä hyvästä käytänteistä ja uudistustarpeesta on kuultu talvella 2018 tehdyllä kyselyllä.

2. Helsingin työväenopiston toimintakulttuuri

2.1. Oppilaitoksen toiminta-ajatus

Helsingin työväenopiston yleinen opetussuunnitelma on ollut voimassa 1.1.2015 lähtien. Siinä määritellään mm. oppilaitoksen toiminta-ajatus, visio, tavoitteet, arvot, oppimiskäsitys, oppimisympäristöt sekä arvoihin ja yhteistyön periaatteet. Opetussuunnitelmassa todetaan myös, että opisto voi järjestää taiteen perusopetusta aikuisille.

Helsingin työväenopiston toiminta-ajatus on tarjota yli 16-vuotiaille aikuisille itsensä kehittämisen ja elinikäisen oppimisen mahdollisuuksia – tietoa, taitoa, elämyksiä – sekä

edistää yksilön ja yhteisön hyvinvointia vapaan sivistystyön arvojen pohjalta. Työväenopiston toiminta edistää demokratiaa ja osallisuutta, kokonaispersoonallisuuden kehittämistä sekä fyysistä, psyykkistä, sosiaalista ja kulttuurista hyvinvointia.

Kuviossa 1 on esitetty Helsingin työväenopiston toiminta-ajatus. Keskellä on toiminnan tavoite ja turkoosilla opetuksen tavoitteet yksilön tasolla. Harmaalla on opetuksen tavoitteet yhteiskunnan tasolla, keltaisella toiminnan perusta.

Kuvio 1. Helsingin työväenopiston toiminta-ajatus

2.2. Helsingin työväenopiston arvot ja oppimiskäsitys

Helsingin työväenopiston arvot ovat asialähtöisyys, ihmisten kunnioittaminen, yhteistoiminnallisuus, avoimuus, vastuu työstään ja oppiminen. Toiminnan lähtökohtana ja opetuksen tavoitteena on, että oppija on vapaa, itseohjautuva, tavoitteellisesti toimiva ja tilannetajuinen. Hän luottaa itse omiin kehittymismahdollisuuksiinsa. Hän tekee valintoja vapaasti, mikä on myös vastuullista, yksilöllistä ja ainutkertaista toimintaa. Oppija asettaa itselleen oppimistavoitteet omien tarpeittensa, mielenkiinnon kohteittensa ja aiemman osaamisensa perusteella. Oppija hallitsee oppimisensa sisältöä ja oppimisprosessia, yhteistyössä ja kommunikaatiossa toisten oppijoiden kanssa.

Erilaisia työväenopiston opetusta ohjaavia oppimiskäsityksiä ovat oppimistilanteesta riippuen humanistinen, konstruktivistinen, kognitiivinen, behavioristinen, dialoginen, vertaisoppiminen ja osallistava oppiminen.

Aikuisten taiteen perusopetuksessa korostuu myös sosiokonstruktivistinen oppimiskäsitys, jonka mukaan oppiminen on tulosta oppijan aktiivisesta ja tavoitteellisesta toiminnasta, jossa opittava asia liitetään hänen aiempaan osaamiseensa. Opiskelussa sovelletaan yhteistoiminnallisia työtapoja, pari- ja ryhmätyöskentelyä. Opintoryhmän tuki on opettajan ohella tärkeä oppimisen edistäjä. Oppijaa voidaan ohjata eri oppimiskäsitysten mukaisesti saavuttamaan hänen itse itselleen asettamiaan oppimistavoitteita. Opettaja on tietoinen soveltamistaan oppimiskäsityksistä ja niiden perusteella teke mistään pedagogisista valinnoista.

Helsingin työväenopiston johtokunta on hyväksynyt 16.5.2017 tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman lukuvuosille 2017-2020. Taiteen perusopetuksen opettajilta vaaditaan laissa ja asetuksessa (asetus 14.12.1998/986) edellytetty opettajankelpoisuus.

2.3. Oppimisympäristö ja työtavat

Monipuolisten oppimisympäristöjen tavoitteena on tarjota opiskelijoille mahdollisuuksia onnistumiseen ja osaamisen kokemukseen. Oppimisympäristöt luovat edellytykset taiteen alalle ominaiseen aktiiviseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn yhteisöllisesti ja vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Lähtökohtana on, että oppimisympäristöt ovat fyysisesti, sosiaalisesti ja psyykkisesti turvallisia.

Helsingin työväenopisto on paitsi oppilaitos, myös kulttuurilaitos. Opistossa järjestetään esityksiä, näyttelyitä, konsertteja ja erilaisia tapahtumia ja myös ne ovat oppimistapahtumia ja -ympäristöjä. Opintoihin voidaan sisällyttää opintokäyntejä näyttelyihin, museoihin, työpajoihin tms. käsityön monimuotoisuutta avartaviin kohteisiin. Opintoihin sisältyy myös yhteistyöhankkeita taide- ja kulttuurilaitosten tai erilaisten yhteisöjen kanssa.

Taiteen perusopetuksen käsityön opintokokonaisuuden tarkoituksena on ohjata opiskelijaa pohtimaan suhdetta itseensä ja maailmaan sekä löytämään omia tapoja kokea ja kohdata asioita. Työtavoissa korostuvat kokeellisuus, elämyksellisyys, aloitteellisuus, yhteisöllisyys ja näyttäytyminen. Opiskelu on jatkuvaa, pitkäjänteistä ja tavoitteellista.

Taiteen perusopetuksen käsityön opetus järjestetään pääosin Helsingin työväenopiston tiloissa eri puolilla Helsinkiä, kyseiseen opintojaksoon soveltuvissa tiloissa. Pääosa opinnoista opiskellaan samassa opintoryhmässä säännöllisenä viikko-opetuksena ja joinakin viikonloppuina. Opintoihin voi sisältyä myös monimuoto-opiskelua ja valinnaisia opintoja.

3. Laajan oppimäärän opetuksen rakenne ja laajuus

Aikuisten taiteen perusopetus käsityön laajan oppimäärän mukaan jakaantuu opetus-suunnitelman perusteiden mukaan

- perusopintoihin, joiden laskennallinen laajuus on 800 tuntia eli 30 opintopistettä
- syventäviin opintoihin, joiden laskennallinen laajuus on 500 tuntia eli 19 opintopistettä.

Yksi oppitunti on 45 minuuttia. Yksi opintopiste on 27 tuntia, sisältäen ryhmäopetusta 70 % ja opintoihin liittyvää opiskelijan omatoimista työskentelyä 30 %. Opintojen opintojaksojen laajuus on opetussuunnitel-

massa määritelty opintopisteinä opitun tunnistamisen ja tunnustamisen näkökulmasta.

Sekä perus- että syventäviin opintoihin voi sisältyä keskenään vaihtoehtoisia opintokokonaisuuksia, opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman mukaisia valinnaisia opintoja ja eri taiteenalojen yhteistyönä järjestettäviä opintokokonaisuuksia. Kaikille opiskelijoille yhteiset opintokokonaisuudet, niiden tavoitteet, sisällöt ja opintopisteiden mukaiset laajuudet määritellään opetussuunnitelmassa. Suoritettavat opintojaksot tarkennetaan toimintasuunnitelmassa vuosittain saadun palautteen ja arvioinnin sekä resurssien pohjalta.

Kuvio 2. Helsingin työväenopiston aikuisten taiteen perusopetuksen käsityön tavoite- ja sisältöalueet

4. Opetuksen yleiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Aikuisten taiteen perusopetuksen käsityön laajan oppimäärän yleisinä tavoitteina on:

- kehittää opiskelijan omaa ilmaisutapaa, muotoiluajattelua ja taiteellista työskentelyä.
- tarjota opiskelijalle välineitä käsityölliseen ilmaisuun ja kannanottamiseen oman käsityösuhteen ja osallisuuden syventämiseksi.
- auttaa opiskelijaa ymmärtämään elinympäristön laadun ja käsityöllisen toiminnan merkitystä hyvinvoinnille.
- pohtia vastuullista kuluttamista ja tuottamista esteettisestä, ekologisesta ja eettisestä näkökulmasta.
- tuoda näkyväksi käsityön, taiteiden ja tieteiden välisyyttä ja ohjata niiden soveltamiseen käsityössä.
- vahvistaa opiskelijan käsitystä itsestä aktiivisena, osaavana, luovana ja uutta rakentavana toimijana.
- luoda pohjaa elinikäiselle harrastamiselle.
- luoda valmiuksia opintojen hyödyntämiselle työelämässä, yritystoiminnassa tai jatko-opinnoissa.

Tavoitteita määritellään myös opetusryhmässä opiskelijoita kuulemalla. Jokainen opiskelija muodostaa omat oppimistavoitteensa Henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaansa (HOPS).

Perusopintojen tavoitteissa painottuu käsityön ja ympäristön havainnointi, suunnittelu- ja käsityötaitojen tavoitteellinen harjoittelu ja kehittäminen, kokeilu ja oman ilmaisun etsiminen, kulttuurisuhteen muodostuminen ja aktiiviseksi toimijaksi kasvaminen yksin ja yhdessä ryhmän kanssa. Syventävien opintojen tavoitteissa painottuu opitun itsenäinen soveltaminen, oman ilmaisutavan kehittäminen, käsityöprosessin reflektointi ja käsityöllä vaikuttaminen itsenäisesti ja ryhmän tuella.

Kuviossa 2. on esitetty Helsingin työväenopiston aikuisten taiteen perusopetuksen käsityön tavoite- ja sisältöalueet. Turkoosilla ovat opintokokonaisuudet, jotka toteuttavat keltaisen pohjan tavoitteita. Harmaalla kehällä ovat yleiset sisältöalueet. Sisältöalueita ja tavoitteita toteutetaan soveltaen kaikilla opintojaksoilla kunkin jakson sisällön painotuksesta riippuen.

Taiteen perusopintojen käsityön keskeiset sisällöt sekä perus- että syventävissä opinnoissa ovat Ilmaisu ja identiteetti, Esine- ja tekstiiliympäristöt, Palveluympäristöt sekä Rakennetut ja luonnonympäristöt. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana ovat opiskelijoille merkitykselliset ilmiöt, joita lähestytään henkilökohtaisten kokemusten kautta kohti yleisempiä käsityön ilmiöitä. Kaikkia keskeisiä sisältöjä pohditaan esteettisyyden, eettisyyden, ekologisuuden näkökulmasta. Opinnoissa tarkastellaan laaja-alaisesti kaikkien keskeisten sisältöjen osa-alueita.

- Ilmaisu ja identiteettiä tarkastellaan identiteetin muotoutumisen ja yhteisöön kuulumisen, pukeutumisen, suunnittelun, vaatetusteknologian, fysiologian, muoti-ilmiöiden ja eri kulttuurien näkökulmista.

- Esine- ja tekstiiliympäristöjä tarkastellaan asumisen, toiminnallisuuden, teknologian, muotoilun, ajankohtaisten ilmiöiden ja eri kulttuurien näkökulmista.
- Palveluympäristöjä tarkastellaan hyvinvoinnin, kokemuksellisuuden, asiakaslähtöisyyden ja ammatillisuuden näkökulmista.
- Rakennettuja ja luonnonympäristöjä tarkastellaan osallisuuden, yhteisöllisyyden, hyvinvoinnin, ekologisuuden ja ihmisten viihtyvyyden näkökulmista.

5. Perusopintojen opintokokonaisuudet

Aikuisten perusopintojen tavoitteissa painottuu käsityön ja ympäristön havainnointi, suunnittelu- ja käsityötaitojen tavoitteellinen harjoittelu ja kehittäminen, kokeilu ja oman ilmaisun etsiminen, kulttuurisuhteen muodostuminen ja aktiiviseksi toimijaksi kasvaminen yksin ja yhdessä ryhmän kanssa. Kunkin toteutettavan opintojakson tavoitteet ja sisältöalueet määritellään tarkemmin vuosittaisessa toimintasuunnitelmassa, jossa otetaan huomioon opintoryhmän opiskelijoiden tavoitteet ja aiempi osaaminen.

5.1. Orientaatio 2 op

Orientaatiojaksolla opiskelija saa tietoa taiteen perusopetuksen kentästä ja käsityöstä osana taiteen perusopetuksen kokonaisuutta. Opiskelija perehtyy opintokokonaisuuden sisältöön, tavoitteisiin, opetusjärjestelyihin ja arviointiin oppilaitoksen opetussuunnitelman mukaan. Opiskelija tutustuu opintoryhmäänsä esim. erilaisten oppimistehtävien avulla. Hän harjoittelee antamaan ja vastaanottamaan palautetta sekä arvioimaan omaa ja ryhmän toisten opiskelijoiden työskentelyä. Hän aloittaa henkilökohtaisen opintosuunnitelman (HOPS) laatimisen perusopintoja varten yhdessä ohjaavan opettajan kanssa.

5.2. Taidot ja muotoilu 15 op

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata opiskelijaa suunnittelu- ja käsityötaidoissa sekä visuaalisessa ajattelussa
- ohjata opiskelijaa havainnoimaan ja etsimään ratkaisuja ympäröiviin haasteisiin
- kannustaa opiskelijaa omakohtaiseen ja elämykselliseen käsityöhön ja ilmaisuun
- ohjata opiskelijaa arvostamaan omaa sekä toisten työtä ja työskentelyä
- innostaa opiskelijaa kokeilemaan erilaisen välineiden ja materiaalien ilmaisullisia

mahdollisuuksia

- ohjata opiskelijaa välineiden turvalliseen käyttämiseen ja tekniikoiden tarkoituksenmukaiseen soveltamiseen
- ohjata opiskelijaa hahmottamaan käsityötä prosessina.

5.3. Ympäristö ja kulttuuri 4 op

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata opiskelijaa toimimaan käsityökulttuurin tekijänä, keskustelijana, vastaanottajana ja tulkitsijana
- innostaa opiskelijaa näkemään käsityö elävänä kulttuuriperintönä, paikallisena ja globaalina toimintana
- ohjata opiskelijaa ymmärtämään muotoilun, käytettävyyden, materiaalivalintojen ja tuotteen elinkaaren väliset yhteydet sekä niiden vaikutukset elinympäristöön
- ohjata opiskelijaa pohtimaan käsityön eettisiä arvoja sekä kehittämään vuorovaikutustaitoja monikulttuurisessa maailmassa
- edistää opiskelijan aloitteellisuutta ja oma-toimisuutta ja auttaa ymmärtämään käsityörytmiä edellytyksiä.

5.4. Ilmiöt ja innovatiivisuus 4 op

Opetuksen tavoitteena on

- auttaa opiskelijaa tutustumaan käsityöhön monitaiteisena ja -tieteisenä ilmiönä, joka lisää elämän laatua
- rohkaista opiskelijaa taiteiden ja tieteiden väliseen vuoropuheluun ja tulkintaan
- tukea opiskelijaa sosiaalisen, kulttuurisen ja taloudellisen kestävä kehityksen ja kiertotalouden ymmärtämisessä
- innostaa opiskelijaa havainnoimaan ilmiöitä sekä tutkimaan ja rakentamaan käsityötä teknologioita, luonnontieteitä ja taiteita soveltaen
- kannustaa opiskelijaa innovatiivisuuteen ja ilmaisullisuuteen yksin ja yhteisöllisesti.

5.5. Valinnaiset opinnot 5 op

Valinnaisten opintojen tavoitteena on laajentaa opiskelijan käsityöosaamista. Opintojen tulee tukea opiskelijan itselleen HOPS:ssa asettamia tavoitteita. Valinnaisia opintoja voidaan suorittaa myös muilta taiteen aloilta. Valinnaisten opintojen hyväksymisestä osaksi opintokokonaisuutta on sovittava etukäteen ohjaavan opettajan kanssa. Valinnaiset opinnot valitaan pääsääntöisesti Helsingin työväenopiston kurssitarjonnasta.

6. Syventävien opintojen opintokokonaisuudet

Aikuisten syventävien opintojen tavoitteissa painottuu opitun itsenäinen soveltaminen, oman ilmaisutavan kehittäminen, käsityöprosessin reflektointi ja käsityöllä vaikuttaminen itsenäisesti ja ryhmän tuella. Kunkin toteutettavan opintojakson tavoitteet ja sisältöalueet määritellään tarkemmin vuosittaisessa toimintasuunnitelmassa, jossa otetaan huomioon opintoryhmän opiskelijoiden tavoitteet ja aiempi osaaminen.

6.1. Orientaatio 1 op

Orientaatiojaksolla opiskelija saa tietoa taiteen perusopetuksen kentästä ja käsityöstä osana taiteen perusopetuksen syventävää kokonaisuutta. Hän tutustuu opintokokonaisuuden sisältöön, tavoitteisiin, opetusjärjestelyihin ja arviointiin. Hän sitoutuu opintoryhmäänsä ja oppii antamaan ja vastaanottamaan palautetta sekä arvioimaan omaa ja toisten työskentelyä. Opiskelija laatii henkilökohtaisen opintosuunnitelman (HOPS) syventäviä opintoja varten yhdessä ohjaavan opettajan kanssa.

6.2. Taidot ja muotoilu 9 op

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata opiskelijaa itsenäiseen käsityötaitojen ja visuaalisen ajattelun soveltamiseen
- kannustaa opiskelijaa ratkaisemaan kohtaamiaan haasteita
- rohkaista opiskelijaa soveltamaan oppimaansa, tulkitsemaan ja ilmaisemaan itseään yksilöllisissä prosesseissa
- ohjata opiskelijaa soveltamaan välineiden, materiaalien ja tekniikoiden käyttöä omassa ilmaisussaan ja pohtimaan vastuullisia valintoja
- ohjata opiskelijaa näkemään ja tulkitsemaan taiteen ja ympäristön ilmiöitä

- rohkaista opiskelijaa oman ilmaisu- ja muotoilutavan etsimiseen, kehittämiseen ja syventämiseen.

6.3. Ympäristö ja kulttuuri 3 op

Opetuksen tavoitteena on

- rohkaista opiskelijaa toimimaan aktiivisena käsityökulttuurin tekijänä, vastaanottajana, tulkitsejana ja vaikuttajana sekä oivaltamaan osallistumisen mahdollisuuksia ympäristössä
- ohjata ja tukea opiskelijaa soveltamaan muotoilun, käytettävyyden ja materiaalivalintojen ja tuotteen elinkaaren välisiä yhteyksiä sekä niiden vaikutuksia ympäristöön omassa ja ryhmän työskentelyssä
- rohkaista opiskelijaa näkemään oma roolinsa elävän kulttuuriperinnön ylläpitäjänä ja kehittäjänä paikallisissa ja globaaleissa käsityöyhteisöissä
- ohjata opiskelijaa pohtimaan käsityön eettisiä arvoja ja sisäistä yrittäjyyttä sekä kehittämään tunne- ja vuorovaikutustaitoja monikulttuurisessa maailmassa
- auttaa opiskelijaa soveltamaan oppimaansa omassa elämässään, ammatissaan tai yrittäjyydessä.

6.4. Ilmiöt ja innovatiivisuus 3 op

Opetuksen tavoitteena on

- rohkaista opiskelijaa taiteiden ja tieteiden väliseen dialogiin käsityössä
- vahvistaa opiskelijan itsenäistä havainnointia ja taitoa käsitteellistää käsityötä ja teknologiaa, luonnontieteitä ja taiteita soveltaen
- ohjata opiskelijaa soveltamaan omassa työskentelyssään sosiaalisen, kulttuurisen ja taloudellisesti kestävä kehityksen sekä kiertotalouden periaatteita

- kannustaa opiskelijaa uuden tiedon itse-
näiseen ja yhteisölliseen tuottamiseen
sekä soveltamiseen.
- rohkaista opiskelijaa oman taiteellisen nä-
kemyksen/ilmaisun ja työskentelyn kehit-
tämiseen.

6.5. Valinnaiset opinnot 3 op

Valinnaisten opintojen tavoitteena on sy-
ventää opiskelijan käsityöosaamista ja tu-
kea käsityöilmaisua hänen haluamaansa
suuntaan. Opintojen tulee tukea opiskeli-
jan itselleen HOPS:ssa asettamia tavoit-
teita. Valinnaisia opintoja voidaan suorit-
taa myös muilta taiteen aloilta. Valinnaisten
opintojen hyväksymisestä osaksi opintoko-
konaisuutta on sovittava etukäteen ohjaa-
van opettajan kanssa. Valinnaiset opinnot
valitaan pääsääntöisesti Helsingin työvä-
enopiston kurssitarjonnasta.

7. Oppimisen arviointi

Arvioinnin tavoitteena on edistää opiskelijan
kehittymistä henkilökohtaisten tavoitteiden
pohjalta ja ohjata oman oppimisprosessin
ymmärtämiseen. Arviointi on avointa vuoro-
vaikutusta opiskelijan, opettajan ja ryhmän
välillä. Opiskelijaa rohkaistaan antamaan ja
vastaanottamaan palautetta oppimistilan-
teissa. Palaute perustuu kannustavuuteen
ja oman sekä toisten työn/työskentelyn ar-
vostamiseen. Arviointi kohdistuu sekä op-
pimisprosesseihin että valmistettuihin tuot-
teisiin ja teoksiin.

Perusopinnoissa tuetaan oppimistavoittei-
den asettamista, käsityötaitojen harjoitte-
lua ja itseilmaisua, niiden kehittymistä sekä
yhdessä oppimista. Opinnoissa arvioidaan
opiskelijan kehittymistä käsityön tekijäksi
ja hänen ilmaisutaitonsa kehittymistä. Op-
pimisen arvioinnissa hyödynnetään itse- ja
vertaisarviointia sekä opettajien antamaa
arviointia ja harjoitellaan oppimisen reflek-
tointia.

Syventävissä opinnoissa tuetaan oppimis-
tavoitteiden asettamista, sekä kehitetään
reflektoinnin, itseohjautuvuuden ja oppi-
maan oppimisen taitoja. Opiskelijan osaa-
misen kehittymistä tuetaan hänen syventä-
vien opintojen laajentumisen tai painottumi-
sen mukaisesti. Opinnoissa arvioidaan opis-
kelijan kehittymistä käsityön tekijäksi, hän-
nen taiteellisen ilmaisutaitonsa kehittymistä
sekä opitun soveltamiskykyä. Oppimisen ar-
vioinnissa hyödynnetään itsereflektiota, ver-
taisarviointia sekä opettajien antamaa ar-
viointia. Syventävien opintojen päätteeksi
tehtävä lopputyö muodostuu tuotteesta,
teoksesta tai palvelusta ja siihen liittyvästä
osaamisen dokumentaatiosta. Lopputyön
arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan

työlleen asettamat tavoitteet ja syventävien
opintojen suuntautuminen.

7.1. Perusopintojen arvioinnin kriteerit

7.1.1. Taidot ja muotoilu

Opiskelija osaa asettaa omia tavoitteita, toi-
mia niiden saavuttamiseksi ja arvioida nii-
den toteutumista. Opiskelija osaa havain-
noida ympäristöään ja käyttää havaintojaan
suunnittelun lähtökohtana. Opiskelija tutus-
tuu erilaisiin suunnittelumenetelmiin, mate-
riaaleihin, käsityötekniikoihin, työmenetel-
miin, työvälineisiin, koneisiin ja laitteisiin ja
osaa käyttää näitä turvallisesti ja tarkoituk-
senmukaisesti. Hän kokeilee ennakkoluulot-
tomasti ja osaa tehdä kokeilujen pohjalta
perusteltuja ja vastuullisia materiaali- ja työ-
kohtaisia ratkaisuja tavoitteenaan laadukas
tuote tai teos. Hän osaa arvioida ja kehittää
osaamistaan ja kädentaitoja. Hän osaa so-
veltaa oppimiaan taitoja ja osaa ilmaista it-
seään käsityön keinoin. Opiskelija hahmot-
taa ja arvioi käsityötä prosessina.

7.1.2. Ympäristö ja kulttuuri

Opiskelija harjoittelee toimimaan käsityö-
kulttuurin tekijänä, keskustelijana, vastaan-
ottajana ja tulkitsijana. Hän ymmärtää muo-
toilun, käytettävyyden, materiaalivalintojen
ja tuotteen elinkaaren väliset yhteydet ja näi-
den vaikutuksen elinympäristöön. Hän ottaa
huomioon kestävän kehityksen periaatteet
omassa työskentelyssään ja pohtii käsityön
eettisiä arvoja. Opiskelija ymmärtää käsi-
työn paikallisen ja globaalin merkityksen ja
osaa toimia vuorovaikutuksessa monikult-
tuurisessa maailmassa.

Hän edistää käsityötä osana elävää kulttuuriperintöä ja tutustuu käsityöryhtäjäyden moninaisuuteen.

7.1.3. Ilmiöt ja innovatiivisuus

Opiskelija ymmärtää käsityön monitaiteisen ja -tieteisen ilmiön vaikutuksen elinympäristön laatuun. Hän ymmärtää mitä sosiaalisella, kulttuurisella ja taloudellisella kestäväällä kehityksellä tarkoitetaan. Hän osaa havainnoida ja tutkia erilaisia ilmiöitä ja ympäristöjä. Opiskelija osaa yhdistää teknologiaa, luonnontieteitä ja taiteita omassa työskentelyssään ja soveltaa niitä käsitöihin. Opiskelija toimii innovatiivisesti ja omaa ilmaisu-tapaansa kehittämällä yksin ja yhteisöllisesti.

7.2. Syventävien opintojen arvioinnin kriteerit

7.2.1. Taidot ja muotoilu

Opiskelija osaa asettaa omia tavoitteita, toimia itsenäisesti niiden saavuttamiseksi ja arvioida niiden toteutumista. Hän osaa itsenäisesti etsiä ja löytää ratkaisuja arjen ja ympäristön haasteisiin. Opiskelija etsii ja kehittää omaa ilmaisutapaansa ja syventää muotoiluajatteluaan erilaisten prosessien kautta. Opiskelija osaa käyttää materiaaleja, välineitä ja tekniikoita perustellusti ja tiedostaen omassa ilmaisussaan. Hän osaa soveltaa oppimaansa ja ilmaista itseään käsityön keinoin yksilöllisissä ja yhteisöllisissä projekteissa ja ympäristöissä. Hän hallitsee itsenäisen käsityöprosessin ja osaa reflektoida työskentelyään.

7.2.2. Ympäristö ja kulttuuri

Opiskelija innostuu toimimaan paikallisissa ja globaaleissa käsityöyhteisöissä monikulttuurisessa maailmassa. Opiskelija toimii aktiivisena käsityökulttuurin tekijänä, vastaanottajana, tulkitsijana ja vaikuttajana. Hän ylläpitää ja kehittää käsityön elävää kulttuuriperintöä. Hän pohtii käsityön eettisiä arvoja

ja konkreettisia valintojaan. Hän ymmärtää muotoilun, käytettävyyden, materiaalivalintojen ja tuotteen elinkaaren yhteisvaikutuksia ja soveltaa niitä omaan ja ryhmän työskentelyyn. Hän pohtii käsityönsä mahdollisuuksia ammatissaan tai yrittäjyydessä.

7.2.3. Ilmiöt ja innovatiivisuus

Opiskelija harjoittelee taiteiden ja tieteiden välistä dialogia omassa käsityöilmäisussään. Hän havainnoi ympäristöään itsenäisesti ja haluaa kehittää käsityötä teknologiaa, luonnontieteitä ja taiteita soveltaen. Hän soveltaa omassa työskentelyssään sosiaalisen, kulttuurisen ja taloudellisesti kestävä kehityksen ja kiertotalouden periaatteita. Hän tuottaa ja soveltaa uutta tietoa itsenäisesti ja yhdessä yhteisönsä kanssa. Opiskelija harjoittelee oman taiteellisen näkemyksensä ilmaisemista käsityön keinoin ja kehittää työskentelytapaansa.

7.3. Todistus

Opiskelijalle annetaan Taiteen perusopinnot laajan oppimäärän käsityön perusopinnot todistus sen jälkeen, kun hän on suorittanut laajaan oppimäärään sisältyvät perusopinnot. Opiskelijalle annetaan Taiteen perusopinnot laajan oppimäärän käsityön päättötodistus sen jälkeen, kun hän on suorittanut laajaan oppimäärään sisältyvät perus- ja syventävät opinnot. Todistusten sisällössä noudatetaan Opetushallituksen vahvistamia Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteita 2017. Todistukset sisältävät sanallisen arvio opiskelijan suorittamista opinnoista. Sanallinen arvio kuvaa opiskelijan edistymistä ja hänen saavuttamaansa osaamista suhteessa opintojen tavoitteisiin: Olet saavuttanut tavoitteet hyvin, olet saavuttanut tavoitteet osittain tai tavoitteet ovat vielä saavuttamatta.

Mikäli opiskelija ei ole suorittanut koko opintokokonaisuutta, hänelle voidaan antaa pe-

rus- ja syventävien opintojen osallistumistodistus suoritetuista opinnoista. Yksittäinen opintojakso katsotaan hyväksytyksi suorituksi, kun opiskelija on ollut läsnä 2/3 lähiopetustunneista ja suorittanut kurssiin liittyvät tehtävät.

8. Oppimäärän yksilöllistäminen

Mikäli opiskelija ei vammaisuuden, sairauden tai muun näihin verrattavissa olevan syyn vuoksi kykene opiskelemaan Helsingin työväenopiston opetussuunnitelman mukaisesti, opetussuunnitelman tavoitteita voidaan mahdollisuuksien mukaan yksilöllistää vastaamaan opiskelijan edellytyksiä. Opiskelijalta edellytetään kykyä käyttää hyväseen opetusta ja toimia ryhmässä.

Opiskelijalle laaditaan hänen omista tavoitteistaan käsin henkilökohtainen opiskelusuunnitelma (HOPS) yhteistyössä opiskelijan ja ohjaavan opettajan kanssa. Tavoitteena on, että opiskelija voi kehittää taitojaan omista lähtökohdistaan käsin. HOPS laaditaan erikseen perusopinnot ja syventäviä opintoja varten. Opintokokonaisuuteen kuuluvat valinnaiset opinnot valitaan siten, että ne tukevat HOPS:ssa asetettuja tavoitteita. HOPS:n toteutumista arvioidaan vuosittain.

Siirtymävaiheessa siirryttäessä vanhasta opetussuunnitelmasta uuteen vanhamuotoiset perusopinnot suorittanut opiskelija saa syventävien opintojen päätteeksi osallistumistodistuksen eikä päättötodistusta.

8.1. Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen

Opiskelijalla on oikeus saada opetussuunnitelman tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä vastaavat aikaisemmin suorittamansa opinnot tai muuten hankittu osaaminen arvioiduksi ja tunnustetuksi. Muualla suoritettuja opintoja tai työkokemusta tai muulla tavoin hankittua osaamista voidaan soveltuvin osin hyväksyä osaksi opintokokonaisuutta esim. portfolion ja todistusten perusteella. Muualla suoritettujen opintojen kirjataan todistukseen merkinnällä 'korvaava suoritus'. Hakiessaan korvaavuutta perusopintoihin opiskelijan tulee osoittaa perusopinnot tavoitteiden ja sisältöjen hallinta kokoamallaan portfolioilla, joka sisältää myös yhden oman käsityöprosessin esittelyn ja arvioinnin.

9. Opiskelijaksi ottamisen periaatteet ja ryhmäkoko

Perusopintoihin opiskelijat valitaan motivoitua ja sitoutumista kartoittavan kyselyn ja hakutehtävän perusteella etukäteen annettujen kriteerien pohjalta, jotka ovat hakutehtävän ratkaisun luovuus ja omaperäisyys, havainnollisuus ja visuaalisuus. Syventäviin opintoihin opiskelijat valitaan motivaatiota ja sitoutumista kartoittavan kyselyn ja hakutehtävän perusteella etukäteen annettujen kriteerien pohjalta, jotka ovat hakutehtävän ratkaisun luovuus ja omaperäisyys, havainnollisuus ja visuaalisuus. Valinnassa käytetään myös portfoliota niiden opiskelijoiden kohdalla, jotka eivät ole suorittaneet syventäviä opintoja edeltäviä perusopintoja (ks. luku 8.1). Ryhmät valitaan siten, että ne edistävät oppimistavoitteiden saavuttamista. Valintaprosessin hoitavat taiteen perusopetuksesta vastaavat suunnittelijaopettajat. Opiskelijaksi ottamisesta päättää opiston rehtori käsityön taiteen perus-

opetuksesta vastaavien suunnittelijaopettajien esityksestä.

Kulloinkin valittava ryhmäkoko määräytyy opinnoille asetettujen tavoitteiden ja käytettävissä olevien resurssien mukaan. Jotta opiskelijoille voidaan turvata opintojen jatkuvuus monivuotisen opintokokonaisuuden loppuun saakka, aloitusryhmäkoko voi olla suurempi kuin käsityökurseilla keskimäärin. Opintoryhmä voidaan perustaa, kun opiskelijoita on vähintään 10. Enimmäisopiskelijamäärä yhdessä ryhmässä on 14. Ryhmäkoosta päättää taitoaineiden koulutuspäällikkö käsityön taiteen perusopetuksesta vastaavien suunnittelijaopettajien esityksestä.

10. Opiskeluaika

Laajan oppimäärän mukaiset perusopinnot (30 op) on Helsingin työväenopistossa mahdollista suorittaa noin 3 vuodessa ja syventävät opinnot (19 op) noin 2,5 vuodessa. Perusopinnot tulee suorittaa enintään 6 vuodessa ja syventävät opinnot enintään 6 vuodessa.

Mikäli ryhmäkoko pienenee kesken opintokokonaisuutta alle opiston vaatiman minimin, voidaan opintojaksolle ottaa muita opiskelijoita täydennykseksi (opiskelija saa halutessaan ko. opintojaksosta osallistumistodistuksen). Jos opintoryhmän koko jää alle ryhmän vähimmäiskoon ja ryhmä ei voi jatkaa, keskeytyneitä opintoja on mahdollista jatkaa Helsingin työväenopistossa myöhemmin aloittavan taiteen perusopetusryhmän kanssa. Opintoja voi jatkaa myös toi-

nessa laajan oppimäärän mukaista aikuisen käsityön taiteen perusopetusta antavassa oppilaitoksessa, mikäli tämä oppilaitos hyväksyy opiskelijan opiskelijakseen.

Tarvittaessa opiskelijalle voidaan perustellusta syystä ja erillisestä hakemuksesta myöntää lisäaikaa opintojen suorittamiseen (esim. sairauden, ulkomailla oleskelun tai muun perustellun syyn takia). Hakemus, johon sisältyy henkilökohtainen opintosuunnitelma, osoitetaan opiston rehtorille, joka hyväksyy hakemuksen kuultuaan vastaavaa suunnittelijaopettajaa.

11. Yhteistyö muiden tahojen kanssa

Käsityön taiteen perusopetus vahvistaa kulttuurin, käsityön, taiteen ja muotoilun asemaa ja arvostusta sekä monipuolistaa opetustarjontaa Helsingissä ja pääkaupunkiseudulla. Tavoitteena on yhteistyö käsityö- ja taidealan muiden oppilaitosten, yrittäjien ja kulttuurilaitosten kanssa sekä kotimaassa että kansainvälisesti. Yhteistyömuotoja ovat esim. näyttelyt, tutustumiskäynnit ja yhteiset projektit, joista sovitaan vuosittain tehtävän opintosuunnitelman yhteydessä. Yhteistyöprojektien laajuus määräytyy käytävissä olevien resurssien ja mahdollisten

yhteistyökumppaneiden tarpeiden ja toiveiden mukaan. Aikuisten taiteen perusopetuksen käsityön opintokokonaisuutta kehitetään yhteistyössä maan muiden vastaavaa opetusta antavien oppilaitosten kanssa sekä asiantuntija-apua käyttäen.

12. Toiminnan jatkuva kehittäminen

Koulutuksen arvioinnin tarkoituksena on tukea koulutuksen kehittämistä ja parantaa oppimisen edellytyksiä. Koulutuksen järjestäjän tulee arvioida antamaansa koulutusta sekä osallistua ulkopuoliseen toimintansa arviointiin. Helsingin työväenopistossa tehdään palautekysely säännöllisesti jokaisen kurssin päätteeksi. Palaute on myös kyseisen kurssin opettajan luettavissa. Käsityön taiteen perusopetuksesta kerätään tämän lisäksi opiskelijapalautetta eri menetelmin vähintään kerran lukuvuodessa. Sekä perus- että syventävien opintojen päätteeksi kerätään opiskelijoilta loppuarviointi opintokokonaisuudesta. Opetussuunnitelman sekä taiteen perusopetuksen opintokoko-

naisuuteen kuuluvien opintojaksojen arviointiin ja kehittämiseen osallistuvat käsityön taiteen perusopetuksesta vastaavat päätoimiset opettajat yhdessä tuntiopettajien kanssa. Ulkopuolinen toiminnan arviointi suoritetaan Vapaasta sivistystyöstä annetun lain (632/1998) ja Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta annetun lain (1295/2013) mukaisesti.

Helsinki

**Helsingin
työväenopisto**

opistostakasin.fi

hel.fi/sto

f helsingintyöväenopisto

helsingintyöväenopisto

työväenopisto

#helsingintyöväenopisto